

A piaci kihívások és a szántóföldi növénykultúrák termelése

A szemesztermények globális piaca évek óta keresletit, az igények egyre nőnek, ami Franciaország és a francia mezőgazdaság szempontjából nagyon komoly lehetőségeket jelent. A francia szemesztermény-export évente 6,7 milliárd eurót tesz ki, az elsődleges fölvevőpiacok pedig Észak-Afrikában és Nyugat-Afrikában találhatók. Az agrártermékek exportja Franciaország számára geo-stratégiai jelentőségű, a Földközi-tenger térségében és Nyugat-Afrikában való befolyás egy fontos eleme. Az exporttal párhuzamosan elengedhetetlen a belső piac fejlesztése, aminek egyik lehetséges útja az állattenyésztés és a növénytermelés közötti kétirányú kapcsolat erősítése, ennek kulcsa a tágan értelmezett és a lehető leghatékonyabb innováció.

A szántóföldi növénykultúrákat (gabona, kukorica, olaj- és fehérjenövények) termelők országos szervezetének (ORAMA) kongresszusán a piaci kihívásokról szervezett kerekasztal-beszélgetés során Sébastien Abis¹ bevezetőjében arra hívta föl a figyelmet, hogy 2050-ig kétségtelenül nőni fog a Föld lakossága, de ennek nagysága egyelőre a „végeredményt” tekintve egy 2,6 milliárdos bizonytalanságot mutat. Ami azonban egyértelmű, a Föld lakosságában döntő súlyt fog jelenteni Kína és India, valamint hatalmas demográfiai potenciál van Afrikában is. A másik folyamat az urbanizáció: folyamatosan csökken a vidéki és nő a városi lakosság aránya. A globalizációval párhuzamosan egyre jelentősebb az élelmiszerek árucseréje is, a szállítási távolságok egyre nagyobbak, a határidők egyre rövidebbek, a megbízhatóság pedig egyre fokozódik. Egyértelmű továbbá, hogy a fegyveres konfliktusok, az éhezés és a szegénység világtérképeit egymásra helyezve megállapítható, hogy ez a három tényező szinte a világ minden részén együtt jár, ez különösen igaz Afrikára, de már Szíriára is. Az éhezés kialakulásában, a szegénységből való kitörni képtelenségben közrejátszik az infrastruktúra fejletlensége is, mert nem teszi lehetővé a megtermelt élelmiszerek a fölhasználás helyszínre történő szállítását. Ez az egyik oldalon szegélyiséget okoz, mivel nem lehet értékesíteni a terméket, a másokon éhezéshez vezet, mert nem ér oda az élelmiszer. Az USA, Oroszország, Ukrajna és Kazahsztán példája pedig azt mutatja, hogy aki a globális gabona-exportban meghatározó szerepet tölt be, az geopolitikai síkon is meghatározó a világban. A kínai-ukrán kapcsolatok élénkülése mögött is a gabona (és egyéb szemesztermények) piaca áll: az egyre nagyobb kínai gabonaszükséglet egy részének garantált kielégítéséért cserébe Kína nagyon komoly fejlesztéseket valósít meg Ukrajnában.

Aláhúzta: Franciaország számára a Maghreb-országok elsődleges geo-stratégiai partnerek, gazdasági és biztonsági szempontból. A térségben ugyanis alapvető fontosságú a biztonság megteremtése, ez viszont csak a stratégiai termékekből – elsősorban gabonából – jelentkező igényeken keresztül lehetséges, Franciaország viszont eladóként van jelen ezen a területen. Azaz a kölcsönös előnyök nyilvánvalóak: a francia gabona-főleg levezetésében fő szerephez jut a világ gabona-exportjának egyharmadát fölvevő Észak-Afrika és a Közép-Kelet, az ottani szükségletek kielégítésén keresztül pedig megteremthető a regionális biztonság egyik alapföltétele. Ezt a francia gazdaságpolitikai is fölismerte, Nicole Bricq külkereskedelmi miniszter a négy fő export-termékcsalád egyikének az élelmiszereket nevezte meg. Ennek jogosságát a francia gabonaexport egyértelműen igazolja: ez 6,7 milliárd euró volt 2012-ben, ami 135 *Rafale* harci gépnek felel meg – ez utóbbit viszont alig keresi a piac, a gabonát annál inkább. **Abis** szerint tudomásul kell venni, a világ egyre kevesebb részén jut

---

¹ Sébastien Abis a mediterrán térséggel foglalkozó geopolitikai elemző, a *Centre international des hautes études agronomiques méditerranéennes* (felsőfokú mediterrán agrártanulmányok nemzetközi központja, [CIHEAM](#)) igazgatótanácsának tagja, egyben az IRIS kutatója és a [Futuribles](#) International tudományos tanácsadója. A CIHEAM Valójában a Földközi-tenger térségének országai által alapított nemzetközi szervezet (a letéteményes Franciaország), valamint agrármérnöki karok és kutatóintézetek hálózata.

meghatározó szerepet Franciaország (van, ahol sosem volt ilyen), de észak-Afrikában és Afrika egyes más részein még ma is meghatározó. amit elsősorban a francia gabona-exportnak lehet köszönni. Minden ötödik tonna francia gabona Észak-Afrikába kerül! Ez annak is köszönhető, hogy biztosított az ehhez szükséges szállítási infrastruktúra – vasutak, kikötők -, ennek fejlesztése a „fogadó oldalon” az exportőr érdeke is: nem véletlen, hogy a francia gabonaszektor nagyon komoly forrásokat áldozott a fogadó infrastruktúra fejlesztésére Marokkóban és Algériában is.

Hangsúlyozta: „többet és jobban termelni” – igen, de el kell dönten, hogy „a világot akarjuk megváltani”, vagy egy nagyon jól fölépített stratégia mentén a legfontosabb piacokra fókuszálva termelünk, szem előtt tartva a geopolitikai szempontokat. Megismételte, Franciaország a mezőgazdaság és élelmiszeripar területén olyan „adukkal” rendelkezik, amiknek köszönhetően nemzetközi szinten is érdemi geo-ökonómiai és geopolitikai szerepet tölthet be. Ezért elengedhetetlen, hogy a francia mezőgazdaságban rejlő potenciált a globális és az európai gazdaság, de elsősorban a Földközi-tenger medencéjének gazdasága vonatkozásában is minél hatékonyabban ki lehessen aknázni. *A kérdés vizsgálata hazánk számára is stratégiai fontosságú lehet, ugyanis a Földközi-tenger térsége és ezen belül Marokkó, Algéria és Tunézia sokkal nagyobb jelentőséggel bír, mint azt bárki gondolná, mivel rajtuk keresztül Európa számára hatalmas befolyási zóna nyílhat meg – a magyar agrár-export számára is!*

Laurent Martel, a SENALIA (éves szinten hat millió tonna szemesterményt áteresztő kikötői infrastruktúra Rouen-ban) vezérigazgatója is megerősítette Abis állítását: a tőlük induló gabona 45%-a Marokkóba és Algériába kerül, általában pedig Észak- és Nyugat-Afrikába indul az áru négyötöde. Megjegyezte, a francia exportban nagyon komoly szerepet tölt be annak megbízhatósága, kiegyenlítettége, ugyanis ellentétben a nagy vetélytársakkal (USA, Fekete-tenger térsége) a francia gabonatermelés mennyisége évről-évre függően legföljebb 10%-ot ingadozik évente. **Hubert Garaud**, az egyik legnagyobb francia szövetkezet, a TERRENA elnöke az innovációra helyezte a hangsúlyt: szerinte a piaci igények minél jobb kielégítése, a piaci lehetőségek lehető leghatékonyabb kiaknázása megoldhatatlan a minél tágabban értelmezett innováció és az ehhez társuló igényesség nélkül. Hozzátette, az export nagyon fontos és megkerülhetetlen terület, **de kellően innovatív hozzáállással és érdemi innovációval hatalmas lehetőségek vannak a növénytermelés és az állattenyésztés közötti kétirányú együttműködésben, valamint az erre épülő innovatív élelmiszer-iparban és a nagy kereskedelmi láncokkal új alapokra helyezett kapcsolat-rendszerben** (természetesen csak azokkal alakítva ki ilyet, akik erre hajlandók is). Ennek a partnerségnek a „klasszikus formája” a „szalmát az állattartónak, trágyát a növénytermelőnek” partnerség, a modern változatot a közös munkával előállított alapanyagból az élelmiszer-ipar által készített innovatív termékek jelentik.

A biomassza nem élelmiszer célú fölhasználásának innovációjában érdekelt az [IAR](#) versenyképességi pólus, ami fönnállása óta 1,25 milliárd euró értékben valósított meg innovatív projekteket, hangsúlyozta **Thierry Stadler** vezérigazgató, a téma átfogó kutatását pedig az AGROBIOBASE (www.agrobiobase.com) programjuk fedi le. Ez négy területet ölel föl: biomolekulák, agro-anyagok, bioüzemanyagok, humán és állati táplálék-kiegészítők. Stadler az előtte szólókhhoz hasonlóan aláhúzta **a növényi fehérjék termelésének és földolgozásának fontosságát**, ami nem csak a termelés, hanem a food- és non food-földolgozást végző ipar számára is megkülönböztetett fontossággal bír. Azt, hogy ez a terület uniós szinten is megkülönböztetett figyelmet kap, kiválóan illusztrálja az 59 ipari partnert is

magában foglaló PPP BIOBASED INDUSTRIES Consortium, ennek 3,8 milliárd eurós költségvetéséből 1 milliárdot biztosít a Bizottság a Horizon 2020 program keretében.

A „gabonaágazat bankja” névvel is illetett, öt évtizede működő [Unigrains](#) igazgatója, Jean-François Laurain a piaci ismeretek – ideértve a globális trendeket - fontosságára hívta föl a figyelmet, szerinte csak ezek alapján lehet olyan beruházási stratégiát finanszírozni, ami a termelés és a földolgozás terén egyaránt beváltja a hozzá fűzött reményeket. Ez egyben nemzetközi terjeszkedést is jelent: az Unigrains például társfinanszírozó az egyik legnagyobb, a hűtláncokban érdekelt francia élelmiszeripari cég brazil befektetéseiben is. Nyomatékosította: **a mezőgazdasági és élelmiszeripari innováció szerepe fölbecsülhetetlen**, enélkül elképzelhetetlen a francia agrár- és élelmiszer-ipar pozícióinak megtartása, erősítése. Érzékeltette, csak így lehet biztosítani a francia élelmiszer-gazdaság számára, hogy a világ gazdaságában a jövőben vezető szerepet betöltő, pillanatnyilag még föltörekvő országokban a későbbiekben is szerepet játsszon, ehhez élni kell az ottani partnerekkel kötendő, kölcsönösen előnyös együttműködésekben rejlő lehetőségekkel is.

Mindezek kapcsán nagyon tanulságos volt az a termelői hozzászólás, ami az Hélène RISSER újságíró animálta kerekasztal-beszélgetés kapcsán kifejtette: a szakma nagyon sokat szenved amiatt, hogy az újságírók és a média általában folyamatosan torzított, a valósággal szinte semmilyen kapcsolatban nem álló, a közvéleményt a szakma ellen hangoló információkat adnak közre. Laurent Martel ennek kapcsán megjegyezte, sajnálatos módon a francia lakosság mára elvesztette szinte minden vidéki gyökerét, ez pedig nem csak azt eredményezi, hogy az agrárium alig látható, a gazdálkodók egyre kisebb számaránya miatt politikai súlya is mind kevésbé számít. Emiatt nyerhetnek teret az olyan, a realitásoktól teljesen elrugaszkodott, többek között Chantal Jouano volt környezetvédelmi államtitkár (Fillon-kormány, UMP) neve fémjelezte, az állatoknak érdemi jogokat vindikáló mozgalmak, amik egyértelműen az agrárium esélyeit rontják és a gazdaság szempontjából igen káros hatással lehetnek.

Somogyi Norbert, Párizs